

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ТЕКСТІВ

Павленко М. Ю.

Науковий керівник – ст. викл. Сергієва А. В.

Харківський національний університет радіоелектроніки
(61166, Харків, пр. Науки, 14, каф. українознавства, тел. (057) 702-14-98)

This article talks about the features and difficulties of translation scientific and technical texts from foreign language up to Ukrainian. Here we will talk in detail about the requirements for translation of such kinds of the texts, which are conclude not only in deep contextual knowledge of necessary language, but also in the individual global understanding of the content.

Науково-технічні тексти мають характерний стиль та особливості написання, які кардинально відрізняють їх від інших типів текстів. При роботі з ними це створює додаткові, інколи досить серйозні проблеми. Тому виникає гостра необхідність дослідження специфіки побудови та перекладу цих текстів у сучасній лінгвістиці. Цей різновид текстів є невід'ємною частиною нашого життя, адже сфера їх застосування дуже широка. Головне призначення цього стилю – допомога в пізнанні оточуючого світу, презентація наукових винаходів суспільства, класифікація об'єктів, роз'яснення явищ, доведення дійсності теорій і багато іншого. Основне завдання таких текстів – просто й зрозуміло донести до звичайної людини, яка може не бути експертом у певній предметній галузі, інформацію. Цього можна максимально ефективно досягти завдяки правильно обгрунтованому викладу матеріалу, без застосування емоційних слів, висловів і граматичних конструкцій, а також уникаючи неточних висловлювань.

Науково-тексти зазвичай відзначаються специфічними граматичними та лексичними особливостями, зокрема, термінологічною насиченістю та наявністю особливих лексичних структур. Вони містять значну кількість термінів та професійної лексики. Під першим мається на увазі переважно слово або словосполучення, яке застосовується для пояснення поняття, однозначно й чітко встановлюючи його зміст. Під іншим – розуміють слова або словосполучення, що застосовуються у певній сфері діяльності людей абсолютно різних професійних напрямів. Насамперед, ці засоби використовують у джерелах інформації таких як: підручники, посібники, статті, тези, реферати тощо. Тексти орієнтовані на науковців певного фаху. Основна проблема перекладу таких текстів полягає в тому, що інколи, у різних мовах, термінологія значно відрізняється. Це може призводити до логічних та лексичних помилок. Також, під час перекладу українських наукових текстів іншою мовою, зокрема, англійською, досить часто необхідна фундаментальна перебудова речення, додавання чи перестановка певних одиниць мови. Переклад – це процес відтворення будь-яких текстів або висловів засобами іншої мови.

У випадку з науково-технічними текстами, він повинен враховувати багато обмежень, граматичних правил та узгоджень обох мов, бо саме через найточніше передання змісту оригіналу та його основної думки, ми можемо надати максимально достовірну інформацію читачу. Складнощі при перекладі можуть бути викликані, передусім, недостатнім рівнем знань мови оригіналу або мови, якою перекладають. Можуть виникати певні питання та непорозуміння через матеріал та сутність предмету. Саме тому, перекладач науково-технічних текстів повинен добре знати та правильно користуватися джерелами технічної та лінгвістичної інформації.

Однією з головних умов адекватного перекладу є вміння правильно аналізувати структуру іншомовних речень, наявність глибоких знань граматичних норм обох мов та розвинених навичок перекладу, в тому числі вміння використовувати у перекладі слова, словосполучення та синтаксичні конструкції, які є у мові перекладу, але відсутні у мові оригіналу. Суть перекладу не полягає в тому, щоб досягти простого співвідношення між двома мовами. Навпаки, між мовами часто існують суттєві відмінності у засобах вираження, саме тому оригінальний і похідний текст може значно відрізнятись за обсягом. Наведемо приклад, який демонструє, що адекватний переклад часто неможливий без використання перекладацьких трансформацій, які конкретизують смисл певних одиниць мови, роблячи їх значення більш чітким, що повністю відповідає вимогам до науково-технічних текстів. *This method of pumping heat from one place to another served mankind well when refrigerators' main jobs were preserving food and, as air conditioners, cooling buildings.* – Цей метод перекачки тепла з одного місця в інше повною мірою використовувався людством у холодильниках, основними функціями яких було зберігання їжі, та у повітряних кондиціонерах, що охолоджували будівлі. Подібні трансформації, що мають за мету уточнення значення одиниці, безсумнівно, допомагають зробити перекладений науково-технічний текст точним і однозначним, тобто надати йому його основних характеристик.

Отже, переклад науково-технічного тексту потребує не тільки глибоких знань мови перекладу, а й специфіки позамовних реалій, які перекладач повинен передати в тексті.

Література

1. Швейцер А.Д. Теория перевода: Статус, проблемы, аспекты. - М.: Наука, 2003. – 75с.
2. Коваленко А. Загальний курс науково-технічного перекладу. -К.: "Фірма "Інкос", 2002. -317 с.
3. Жустрін Г. К. Краткий курс перевода научно- технической литературы с английского на русский: посібник / Г. К. Жустрін. – М., 2006. – 112 с.
4. Труднощі науково-технічного перекладу [Електроний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/1408> (дійсно на 18.02.20).
5. Особливості перекладу наукових та технічних текстів [Електроний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://referat-ok.com.ua/movoznavstvo/osoblivosti-perekladu-tehnichnih-ta-naukovih-tekstiv> (дійсно на 18.02.20).